

Munhälsokontroller 1- och 2-åringar, rutin

Det lilla barnets första kontakt med tandvården är av stor betydelse. Vårdnadshavare och barn med en positiv inställning till tänder och tandvård är avgörande för att skapa en god framtida tandhälsa hos våra barn och ungdomar.

Tandsköterskor utför munhälsokontroller på alla 1- och 2-åringar. Under besöket ställs frågor om barnets hälsa och levnadsvanor och en riskbedömning utförs. Barnen riskbedöms som antingen ”friska” eller ”sjuka”. För att utföra riskbedömning i Riskbedömning krävs en separat utbildning. Utbildningen heter ”Munhälsokontroller, 1–2 år” och finns i vårt lokala kursutbud på LoK (Lärande- och Kompetensportalen).

Alla 1-årsbesök utförs fysiskt, antingen på en Folktandvårdsklinik eller på barnhälsovården (BHV) där tandvårdspersonal medverkar. 2-årsbesöket utförs antingen fysiskt på en Folktandvårdsklinik tillsammans med barnet eller så genomförs det digitalt med vårdnadshavarna, som en hälsofrämjande insats. Om 2-årsbesöket utförs fysiskt eller digitalt, påverkas av riskbedömningen som utfördes vid 1-årsbesöket.

Rutin munhälsokontroller

- Allmän anamnes
 - Fyll i anamnesflik i T4
- Lokal anamnes
 - Munhygienvanor, kostvanor, sugvanor, besvär, syskon med karies
- Lyft på läppen och inspektera
 - Misstänkt synlig kariessjukdom eller gingivit
 - Plack på överkäksframtänderna
 - Utseende på tandkött, friskt eller rött och svullet
 - Vid misstanke om karies, konsultera tandhygienist/tandläkare
 - Kontroll tanderuption
- Hälsofrämjande samtal till alla
 - Man kan använda sig av digitalt stödmaterial
 - APT – Folktandvården gemensamt – Tandvård – Digitala vårdmöten
 - Borsta tänderna två gånger per dag med vuxenhjälp och fluoridtandkräm 1 000 ppm i ett tunt lager
 - Somna alltid med rena nyborstade tänder
 - Låta tänderna vila minst 2–3 timmar mellan målen
 - Dricka vatten vid törst och mellan måltider
 - Om sugvanor finns, rekommendera att sluta senast vid 3 års ålder
- Riskbedömning i T4

- Fyll i samtliga fält för att riskbedömningen ska bli fullständig
- De fält som inte kan bedömas, ska fyllas i som frisk/låg risk, exempelvis fältet med bedömning om patientens bettförhållanden
- Frisk/låg risk
 - Ingen synlig gingivit, karies eller plack, inga eller fåtal riskfaktorer, god Kooperation och följsamhet från vårdnadshavare
- Sjuk/risk
 - Synlig plack, gingivit eller karies, en eller flera riskfaktorer
- Terapiplan utifrån individuell indikation
 - Frisk/låg risk
 - Ingen ytterligare åtgärd. Planera digitalt 2-årsbesök eller 3-årsundersökning om 12 månader
 - Plack, gingivit eller riskfaktorer
 - Fysiskt vårdbesök vid nästa munhälsokontroll
 - Uppföljning av levnadsvanor
 - Sjukdomsinformation
 - Rådgivande samtal om identifierade riskfaktorer
 - Åtgärd 201
 - Ordinera utökad egenvård med fluorid enligt Folk tandvårdens fluoridriktlinjer vid ökad sjukdomsrisik beroende på barnets ålder.
 - Instruera och handled vårdnadshavarna att träna och utföra tandborstning med god teknik.
 - Fluoridlackning om möjligt.
 - Åtgärd 205
 - Misstanke om karies
 - Terapiplanering hos tandläkare
- Registrera åtgärds kod för munhälsokontroll
 - Fysisk munhälsokontroll: åtgärd 101
 - Digital munhälsokontroll (2 år): åtgärd 101 + D101 och ha tidboksaktivitet Digitalt vårdmöte i tidboken
- Planera kommande kallelse
 - Digital munhälsokontroll 2 år för barn med riskbedömning frisk/låg risk
 - Besöksbeskrivning: munhälsokontroll
 - Kallelsekö: munhälsokontroll
 - Tidboksaktivitet: Digitalt vårdmöte (registrera manuellt)
 - Fysisk munhälsokontroll 2 år för barn med risk/sjuk
 - Besöksbeskrivning: munhälsokontroll
 - Kallelsekö: munhälsokontroll
 - Tidboksaktivitet: ingen
 - Revisionsundersökning 3 år för alla barn hos tandhygienist eller tandläkare

Risikfaktorer

- Kliniska fynd i samband med tandvårdsbesök
 - Plack, gingivit, karies
- Medicinska faktorer
 - Barn med långvariga sjukdomsperioder
 - Kronisk sjukdom
 - Diabetes
 - Astma
 - Beteendeavvikelser
 - Funktionsvariation
 - Medicinering som ger salivnedsättning
- Beteendefaktorer
 - Barn som inte får tänderna borstade två gånger per dag av vuxen
 - Tandborstning utan fluorid tandkräm
 - Upprepade uteblivande från besök inom tandvården
- Kostvanor:
 - Äter barnet bra eller dåligt?
 - Söta drycker i nappflaska/flaska?
 - Äter barnet sockerrik kost såsom godis, kakor, russin?
 - Finns ett frekvent småätande?
 - Äter barnet mer än 5 måltider per dag, inklusive amning?
 - Ammas barnet efter 2 års ålder, så kallad förlängd amning?
 - Ges nattmål eller somnar barnet med flaska, från 1 års ålder?
- Familjeförhållanden
 - Syskon med karies eller annan sjukdom i munnen
 - Barn till föräldrar med tandvårdsrädsla
 - Barn i familj i livskris